

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Міненка Єгора Сергійовича
«Розвиток інститутів інформаційної безпеки сучасної України як чинник
суспільно-політичної стабільності», подану на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 052 « Політологія»

Актуальність дослідження. Обрана проблематика дослідження Єгора Сергійовича Міненка «Розвиток інститутів інформаційної безпеки сучасної України як чинник суспільно-політичної стабільності» є надзвичайно важливою та своєчасною у контексті актуальних викликів розвитку ресурсів національної стійкості в умовах війни. Окрім того, і в ширшому контексті – в умовах глобалізації, стрімкого розвитку інформаційних технологій та зростаючої міжнародної напруженості, питання інформаційної безпеки набуває критичного значення для будь-якої держави.

Глобалізаційні процеси та розвиток інформаційних технологій створюють нові можливості для розвитку суспільства, але водночас породжують додаткові ризики. Інформаційні атаки, кіберзагрози, поширення фейкових новин і політичних маніпуляцій стають реальними викликами, які можуть підірвати довіру до державних інституцій, спричинити соціальну напруженість і навіть політичні кризи.

З огляду на активізацію конфліктів і гібридних воєн, зокрема агресії РФ проти України, інформаційний простір стає ареною для протистоянь. Інформація використовується як засіб досягнення політичних, економічних і військових цілей, що вимагає від держави розробки та впровадження ефективних механізмів забезпечення інформаційної безпеки, адаптованих до сучасних викликів, а відповідно й оновлення інституційної спроможності.

Соціально-політична динаміка сучасного світу, що характеризується швидкими змінами та непередбачуваністю подій, впливає на інформаційну безпеку та не завжди вчасно відображається в академічних напрацюваннях. Дослідження у цій сфері допоможуть краще розуміти інституційні виміри і механізми впливу соціально-політичних процесів на інформаційне середовище, виявляти нові загрози та розробляти стратегії їх нейтралізації. Здатність держави забезпечити інформаційну безпеку безпосередньо впливає на її стабільність. Ефективність інститутів, здатних протистояти інформаційним загрозам, є важливим елементом забезпечення стабільності країни.

Отже, тема дослідження Єгора Сергійовича Міненка є надзвичайно актуальною. Вона відповідає сучасним викликам і потребам розвитку ефективних політичних інститутів інформаційної безпеки, що є критичним для

забезпечення суспільно-політичної стабільності України в умовах гібридної війни та глобальних інформаційних загроз.

Ступінь наукової обґрунтованості результатів, сформульованих в роботі, їх наукова новизна. Ступінь наукової обґрунтованості результатів дослідження підкреслюється використанням широкого спектру теоретичних і методологічних підходів, ґрунтовною джерельною базою дослідження. У дисертації застосовуються міждисциплінарні та політологічні методи аналізу, що дозволяє всебічно розглянути проблему інформаційної безпеки та її впливу на суспільно-політичну стабільність.

Автор ретельно аналізує існуючі теоретичні підходи до визначення сутності інформаційної безпеки, використовуючи неінституційний підхід для розуміння механізмів взаємодії між різними суб'єктами в інформаційному просторі. Проведений ґрунтовний аналіз політичних, правових, соціальних, економічних аспектів, які формують умови для забезпечення інформаційної безпеки на національному та міжнародному рівнях.

Методи вивчення інформаційних загроз та механізмів їх нейтралізації, представлені в роботі, дозволяють оцінити ефективність наявних інструментів інформаційної безпеки та визначити напрямки для подальшого розвитку відповідної інституційної бази. Автор використовує аналітико-прогностичний та порівняльний методи для глибокого аналізу діяльності інституцій, залучених до забезпечення інформаційної безпеки, та оцінки їх впливу на суспільно-політичну стабільність.

Наукова новизна дисертації полягає у формуванні комплексного підходу до аналізу інформаційної безпеки як фактора суспільно-політичної стабільності. Робота робить внесок у розробку теоретичних основ інформаційної безпеки, а також розширює розуміння механізмів її забезпечення в сучасних умовах. Зокрема, автор досліджує вплив глобалізаційних процесів, стрімкого розвитку інформаційних технологій і активізації гібридних воєн на інформаційну безпеку, що є надзвичайно важливим для сучасної України.

У дисертації закладено фундамент для подальшого дослідження впливу інститутів інформаційної безпеки на забезпечення стабільності держави, а також визначено ключові напрямки для аналізу та розробки рекомендацій відповідним державним органам. Результати цього дослідження слугують основою для глибшого розуміння взаємозв'язків між інформаційною безпекою і суспільно-політичною стабільністю в контексті сучасних викликів.

Структура і зміст дисертації. Дослідження Єгора Сергійовича Міненка має чітку структуру та логічний зміст, що дозволяє послідовно розкрити тему

«Розвиток інститутів інформаційної безпеки сучасної України як чинник суспільно-політичної стабільності».

Дисертація складається з розгорнутої анотації, опису публікацій автора, вступу, трьох розділів, поділених на 9 підрозділів, висновків та списку використаних джерел, додатку.

У вступі обґрунтовується вибір теми дослідження, визначаються мета і завдання, об'єкт і предмет дослідження, методологічна основа та наукова новизна роботи.

Перший розділ присвячений теоретико-методологічному аналізу ролі інформаційної безпеки у забезпеченні суспільно-політичної стабільності. У ньому подано фундаментальний підхід до визначення сутності інформаційної безпеки, зосереджується увага на загальнонаукових, загальнофілософських та політологічних аспектах проблематики. Розглянуто інформаційну безпеку як складову частину суспільно-політичної стабільності, що вимагає комплексного підходу до її аналізу та оцінки. Визначено роль і місце системи інформаційної безпеки в структурі суспільно-політичної стабільності, проведено аналіз методів вивчення інформаційних загроз і механізмів їх нейтралізації.

Другий розділ зосереджений на суспільно-політичній стабільності як основі національної та міжнародної безпеки в умовах інформаційних викликів сучасності. Аналізуються чинники та критерії суспільно-політичної стабільності, зокрема роль інформаційного компонента у їх формуванні. Досліджуються механізми забезпечення та виклики політичної стабільності в інформаційному суспільстві, сучасні загрози інформаційній безпеці та їх вплив на суспільно-політичне життя країни, зокрема на прикладі гібридних війн та інформаційно-психологічного впливу. Розглянуто розвиток суспільно-політичної стабільності в умовах інформаційно-психологічної війни, стратегії захисту інформаційного простору та підвищення інформаційної стійкості суспільства до зовнішнього впливу.

Третій розділ присвячений аналізу інституційного розвитку інформаційної стійкості України, з акцентом на гібридні загрози та механізми протидії. Описано сучасний стан інституційної бази інформаційної безпеки в Україні, визначено ключові виклики та загрози в інформаційному просторі. Проаналізовано безпековий аспект ключових агентів і каналів пропаганди, які використовувались під час російсько-української війни, а також методи інформаційного впливу РФ на суспільно-політичну стабільність в Україні. Представлено рекомендації щодо протидії інформаційному впливу РФ, зокрема стратегії посилення медіаграмотності населення, вдосконалення законодавчої бази та підвищення ефективності державної комунікаційної політики. Досліджено перспективи розвитку інститутів і механізмів забезпечення

суспільно-політичної стабільності в публічному інформаційному просторі України, оцінено потенціал розвитку кібербезпеки як інструменту захисту національних інтересів у глобальному інформаційному середовищі.

Висновки узагальнюють основні результати дослідження, підкреслюють наукову новизну та практичне значення роботи, а також окреслюють напрями для подальших досліджень у сфері інформаційної безпеки.

Практичне значення наукових результатів. Практичне значення наукових результатів дисертації Єгора Сергійовича Міненка полягає в розробці рекомендацій та конкретних заходів, спрямованих на зміцнення інформаційної безпеки України як важливого чинника забезпечення суспільно-політичної стабільності. Результати дослідження можуть бути використані для удосконалення державної політики в цій сфері, підвищення ефективності діяльності відповідних інституцій та розробки нових стратегій і програм.

По-перше, розроблені рекомендації щодо посилення законодавчої бази інформаційної безпеки можуть бути використані законодавчими органами для створення ефективних політико-правових механізмів захисту інформаційного простору. Це робота з конфліктами інтересів, і вдосконалення нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері інформаційної безпеки, та впровадження нових законодавчих ініціатив.

По-друге, результати дослідження можуть бути застосовані в діяльності органів державної влади, зокрема Міністерства оборони України, Міністерства культури та інформаційної політики України, а також Служби безпеки України та інших структур, відповідальних за забезпечення інформаційної безпеки. Вони можуть використовуватися для розробки і впровадження стратегічних комунікаційних кампаній, спрямованих на підвищення рівня медіаграмотності населення та протидію дезінформації.

По-третє, наукові результати можуть бути корисними для освітніх установ, які займаються підготовкою фахівців у галузі інформаційної безпеки. Вони можуть використовуватися для розробки навчальних програм, підручників, методичних матеріалів, що сприятимуть підвищенню рівня професійної підготовки спеціалістів з інформаційної безпеки.

По-четверте, результати дослідження можуть бути застосовані в діяльності громадських організацій та аналітичних центрів, які займаються питаннями інформаційної безпеки та суспільно-політичної стабільності. Вони можуть використовуватися для проведення досліджень, розробки аналітичних звітів та рекомендацій для органів влади та міжнародних організацій.

Таким чином, наукові результати дисертації мають широкий спектр практичного застосування, що сприяє зміцненню інформаційної безпеки

України та забезпеченню суспільно-політичної стабільності в умовах сучасних викликів.

Зауваження до дисертації.

1. Методологія дослідження використовується широко, але опис методів дослідження іноді виглядає дещо узагальненим. Краще зрозуміти процес дослідження допомогли б глибші й детальніші характеристики конкретних методів у контексті саме політологічного виміру проблематики: інституційного розвитку та інституційної спроможності, політико-аксіологічного аналізу, компаративних методик тощо.

2. У дисертації автор кілька разів актуалізує важливу тему довіри у політиці, наголошує на рівні такої довіри, що може визначати й динаміку суспільно-політичної стабільності. У цьому зв'язку також варто було би конкретизувати інструменти та методи аналізу проблеми довіри в інформаційному просторі. Наприклад, у першому розділі, здійснюючи огляд актуальних методів дослідження, дисертант вказує, що рівень довіри до владних структур в Україні є нестабільним, водночас довіра до медіа є вищою, зокрема українці найбільше довіряють центральним телеканалам, українським онлайн-медіа, соціальним мережам, місцевому телебаченню, пресі, місцевому радіо. Важливо було б уточнити, які сучасні інформаційні технології та інститути інформаційної безпеки могли би регулярно збирати емпіричні дані про стан політичної довіри, а також, які з них могли системно пропонувати дієві механізми відновлення і підтримки довіри в суспільстві як проблеми безпекової.

3. Цілком логічним є використання у дисертації серед інших ключових понять категорії «гібридна війна». Водночас у сучасній політичній науці та близьких дисциплінах цей термін дискусійний, та й сам дисертант поряд із цим також широко залучає поняття «гібридні загрози», «гібридна агресія» та ін. Цікаво уточнити авторський підхід до розрізнення цих термінів, яку перспективу, на думку дисертанта, вони мають для сучасних і майбутніх академічних і ширших експертних досліджень.

Вказані зауваження не впливають на загальне позитивне враження від дослідження.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим нормам.
Вважаю, що дисертація Міненка Єгора Сергійовича «Розвиток інститутів інформаційної безпеки сучасної України як чинник суспільно-політичної стабільності» є завершеною науковою працею, яка містить низку нових, актуальних і достовірних результатів, що свідчать про її складність, систематичність та важливе значення для сфери політичних наук. Дисертація

повністю відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022, а її автор Міненко Єгор Сергійович заслуговує присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія».

Рецензент –
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

